
PWYLLGOR SAFONAU, 30.09.13

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Charles Wyn Jones, Eryl Jones-Williams a Michael Sol Owen.

Aelodau Annibynnol:- Mr Gwilym Ellis Evans (Cadeirydd), Miss Linda Byrne, Miss Margaret E. Jones, Mr Sam W. Soysa a'r Dr Einir Young.

Aelod Pwyllgor Cymunedol:- Mr David Clay.

Hefyd yn Bresennol: Dilys Phillips (Swyddog Monitro), Sion Huws (Rheolwr Cydymffurfiaeth ac Iaith), Iwan Evans (Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol a Gweithrediaeth) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Eraill a wahoddwyd i'r cyfarfod: Arweinyddion/cynrychiolwyr y grwpiau gwleidyddol.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 1 Gorffennaf, 2013 fel rhai cywir.

3. ARWEINYDDION GRWPIAU GWLEIDYDDOL Y CYNGOR

Estynnodd y Cadeirydd groeso i arweinyddion / cynrychiolwyr y grwpiau gwleidyddol oedd yn bresennol i drafod y gwaith y gellir ei wneud mewn cysylltiad â chynnal safonau ymddygiad.

Yn bresennol i drafod y mater gydag aelodau'r pwyllgor 'roedd y Cynghorwyr Gareth Roberts (yn cynrychioli'r Arweinydd), Roy Owen, Owain Williams a Stephen Churchman.

Eglurodd y Cadeirydd rôl a phwrpas y pwyllgor gan geisio barn yr arweinyddion / cynrychiolwyr ar y 5 cwestiwn a ganlyn:-

- 1) Beth arall y gall y pwyllgor ei wneud i hyrwyddo safonau uchel y Cyngor?
- 2) Beth ydi rôl y grwpiau gwleidyddol mewn cynnal safonau?
- 3) Beth ydi'r prif faterion ymddygiad y dylai'r pwyllgor drafod?
- 4) Sut y gellir annog aelodau i fynychu hyfforddiant ar y Côd Ymddygiad?
- 5) Beth yw eich barn ar ddatrys cwynion yn anffurfiol? (h.y. o fewn y grwpiau, gyda'r Swyddog Monitro a'r Prif Weithredwr neu yn y Pwyllgor Safonau, heb fynd at yr Ombwdsmon).

Yn ystod y drafodaeth ar y mater, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

- Mai mater i'r unigolyn oedd parchu'r Côt Ymddygiad ac na allai'r Arweinyddion wneud mwy na rhoi aelodau eu grŵp ar ben ffordd drwy geisio codi eu hymwybyddiaeth ynglŷn â'r côd.
- Y byddai'n fuddiol amgáu crynodeb syml o'r Côt Ymddygiad gyda rhaglenni cyfarfodydd y Cyngor. Gellid hefyd gael 'App' ar yr I-pad fyddai'n atgoffa'r aelodau'n rheolaidd o brif ofynion y Côt Ymddygiad.
- Mae ymgymryd â hyfforddiant yn rhan o swydd cynghorydd, ond mae angen i'r hyfforddiant hwnnw gael ei gyflwyno mewn ffordd ddiddorol a dealladwy.
- Bod hyfforddiant ar y Côt Ymddygiad yn bwysicach nag unrhyw beth a dylai fod yn fandadol. Dylai hefyd fod yn fwy nag ymarfer ticio bocsys ac efallai bod angen mwy nag un cwrs y flwyddyn.
- Y byddai'n fuddiol darparu hyfforddiant i gynghorwyr ar yr hyn sy'n ddisgwyliedig ohonynt fel aelodau o'r gwahanol bwyllgorau. I'r gwrthwyneb, nodwyd na fyddai'n ymarferol darparu hyfforddiant ar bopeth a bod yna elfen o synnwyr cyffredin yn dod i mewn i hyn.
- Y byddai'n fuddiol cael mwy o rybudd ymlaen llaw ynglŷn â chyrsgiau hyfforddiant. O bosib, gellid cynnwys eicon ar y 'Desktop' ar yr I-pad i gysylltu â'r rhaglen hyfforddi.
- Bod angen codi proffil y Pwyllgor Safonau yn gyffredinol, yn ogystal ag ymhlith y cynghorwyr sir a chynghorwyr tref a chymuned.
- Ei bod yn rhy hawdd i bobl wneud cŵyn swyddogol i'r Ombwdsmon a bod angen tynhau ar hyn mewn rhyw ffordd.
- Bod y drefn o ddatrys cwynion yn anffurfiol / lleol i'w gymeradwyo. Byddai'n syniad rhoi cyflwyniad i'r aelodau yn y Cyngor llawn yn eu hatgoffa o'r drefn i'w dilyn o ran ceisio datrys cŵyn yn lleol a'r ffaith bod drws y Swyddog Monitro yn agored bob amser. Awgrymwyd hefyd y gallai'r Pwyllgor Safonau wneud mwy i ledaenu'r neges ymhlith y cyhoedd, megis drwy gynnal 'roadshows'. Hefyd, os yw'r trefniadau mewnol anffurfiol i'w gweld yn gweithio, efallai y dylid eu hymestyn fel bod cwynion gan y cyhoedd yn cael eu datrys yn fwy anffurfiol.
- Mai'r hyn sy'n bwysig yw darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ar draws y sir gyfan. Rhaid bod yn dryloyw ac mae cyfrifoldeb ar gynghorwyr i ymddwyn mewn ffordd deg, democrataidd, agored a chyfiawn.

Nododd y Swyddog Monitro y bu'n fuddiol cael clywed sylwadau'r arweinyddion a gofynnodd am farn y pwyllgor ar y materion a godwyd gan y grŵpiau.

Nodwyd:-

- Y cefnogid sylwadau'r arweinyddion o safbwynt (i) cynnwys crynodeb o brif ofynion y Côt Ymddygiad gyda rhaglenni'r Cyngor / ar yr I-pads, (ii) ceisio addysgu'r cyhoedd bod modd datrys cwynion yn anffurfiol heb fynd at yr Ombwdsmon, (iii) ymestyn proffil y pwyllgor yn gyhoeddus ac ymysg y cynghorwyr a (iv) cyflwyno hyfforddiant ar y Côt yn amlach a'r syniad o'i wneud yn fandadol.
- Y gellid defnyddio 'Newyddion Gwynedd' i godi ymwybyddiaeth am y Pwyllgor Safonau a'r protocolau a'r codau sy'n berthnasol i'w waith.
- Y byddai'n syniad lledaenu'r neges yn y Cyngor llawn bod raid i bob aelod ymgymryd â hyfforddiant ar y Côt Ymddygiad.
- Y gellid darparu hyfforddiant i'r aelodau ar y Côt Ymddygiad yn y Fforymau Ardal gan gyflwyno sefyllfaoedd enghreifftiol er mwyn dod â'r peth yn fyw i'r aelodau.

Holwyd a oedd adnoddau ar gael i weithredu hyn i gyd. Atebodd y Swyddog Monitro y byddai'n rhaid teilwrio'r gwaith i'r adnoddau sydd ar gael. Bwriadai gynnal trafodaeth gyda'r Uned Technoleg Gwybodaeth yn dilyn y cyfarfod hwn, ond 'roedd yn tybio na fyddai rhai o'r camau a argymhellwyd yn galw am lawer o amser nac adnoddau.

Nodwyd y byddai'n fuddiol gwybod faint o gostau fyddai'n cael eu harbed o ddatrys mwy o gwynion yn lleol yn hytrach na mynd yn syth at yr Ombwdsmon.

PENDERFYNWYD mabwysiadu awgrymiadau'r arweinyddion a symud ymlaen i weithredu arnynt.

4. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro yn hysbysu aelodau'r pwyllgor o'r datblygiadau, ers ei hadroddiad diwethaf, o safbwynt honiadau yn erbyn aelodau.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol ar y mater, codwyd y prif faterion a ganlyn:-

- Gan gyfeirio at ran 3 o'r adroddiad, holwyd a gafwyd datrysiad i'r mater hwn bellach o ystyried bod blwyddyn wedi mynd heibio ers i'r Pwyllgor Safonau gynnal gwrandawriad mewn cysylltiad â'r gŵyn yn erbyn y Cynghorydd A.M.Jones. Atebodd y Swyddog Monitro ei bod ar ddeall gan y swyddog sy'n gyfrifol am weinyddu'r apêl fod trafodaeth wedi bod gyda'r cynghorydd, ond na lwyddwyd eto i gael dyddiad ar gyfer gwrandawriad. Ychwanegodd fod swyddfa Panel Dyfarnu Cymru wedi cydnabod bod 12 mis yn gyfnod rhy hir i drefnu apêl, beth bynnag fo'r amgylchiadau, ac y byddent yn ceisio cael penderfyniad i gael dyddiad. 'Roedd yn rhoi pwysau cynyddol ar y swyddfa er mwyn ceisio dirwyn yr holl fater i ben, ond hyd yma, nid oedd wedi derbyn dyddiad na gwybodaeth ynglŷn â'r hyn fyddai'n digwydd.
- Holwyd a oedd yr Ombwdsmon yn ymchwilio'n gyflymach i gwynion erbyn hyn. Atebodd y Swyddog Monitro nad oedd tystiolaeth o hynny, ond ei fod yn dod i benderfyniad i ymchwilio ai peidio yn gynt.

PENDERFYNWYD

- Bod y pwyllgor hwn yn anfon llythyr at swyddfa Panel Dyfarnu Cymru yn pwysu arnynt i symud achos apêl y Cynghorydd A.M.Jones yn ei flaen, gan fod methu cael datrysiad i'r mater yn dwyn anfri ar y drefn yn ei chyfanrwydd.**
- Dylai'r llythyr nodi hefyd bod y pwyllgor hwn yn dymuno gweld rhyw fath o orfodaeth ar bobl i droi i fyny mewn gwrandawriadau apêl yn y dyfodol, a bod y pwyllgor hwn yn cadw hynny mewn cof hefyd, os a phan y bydd yn cynnal gwrandawriad arall i gŵyn yn erbyn aelod yn y dyfodol.**
- Gofyn i Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru drafod, ac anfon sylw os yn briodol, ynglŷn â'r amser mae'n gymryd i'r Ombwdsmon ymchwilio i gwynion.**

5. CYFRYNGAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn cyflwyno canllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar gyfryngau cymdeithasol i gynghorwyr ac yn gofyn i'r pwyllgor ystyried eu haddasu yn benodol i Wynedd a/neu lunio protocol penodol ar gyfer y defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan gynghorwyr.

Cyfeiriodd y Swyddog Monitro at benderfyniad y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn eu cyfarfod ar 10 Medi i argymhell y dylai Gwynedd fabwysiadu eu canllawiau eu hunain ar y defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan sefydlu is-grŵp ar y cyd gyda'r Pwyllgor Safonau i gydweithio ar lunio canllawiau cyfryngau cymdeithasol i gynghorwyr ar gyfer

Gwynedd (gyda'r union broses ar gyfer cyflawni hynny i'w gytuno rhwng Cadeiryddion y ddau bwyllgor).

Awgrymwyd y gellid gofyn i'r cynghorau cymuned a thref ystyried mabwysiadu'r un canllawiau maes o law. Nododd y Swyddog Monitro y byddai'n rhoi'r syniad hyn gerbron yr Is-grŵp a gofynnodd i'r aelodau anfon i'w sylw unrhyw sylwadau eraill y dymument i'r Is-grŵp eu hystyried.

PENDERFYNWYD

- (a) **Argymell y dylai Gwynedd fabwysiadu eu canllawiau eu hunain ar y defnydd o gyfryngau cymdeithasol.**
- (b) **Argymell sefydlu is-grŵp ar y cyd gyda'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd i gydweithio ar lunio canllawiau cyfryngau cymdeithasol i gynghorwyr ar gyfer Gwynedd (gyda'r union broses ar gyfer cyflawni hynny i'w gytuno rhwng Cadeiryddion y ddau bwyllgor).**
- (c) **Enwebu Cadeirydd ac is-gadeirydd y pwyllgor hwn a Linda Byrne (ynghyd â David Clay yn dirprwyo iddynt) i wasanaethu ar yr is-grŵp.**

6. HYFFORDDIANT

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro ar yr hyfforddiant sydd wedi ei gyflwyno ar y Côd Ymddygiad ac ar drefniadau hyfforddi am y flwyddyn i ddod.

Gan gyfeirio at ran 3(c) o'r adroddiad, nododd y Swyddog Monitro ei bod wedi trefnu dau sesiwn ar gyfer clercod cynghorau tref a chymuned ar y cyd â'r Gymdeithas Clercod Cynghorau Lleol – y naill yng Nghaernarfon ar 3 Hydref a'r llall yn Nolgellau ar 7 Hydref. Hyd yma, o'r 55 clercc yng Ngwynedd, 'roedd 9 enw i lawr ar gyfer Caernarfon a 6 ar gyfer Dolgellau.

Mynegwyd pryder bod cyn lleied o glercod yn mynychu sesiynau hyfforddiant. Cwestiynwyd a oedd aelodau'r cynghorau cymuned a thref yn gwybod am y sesiynau hyn gan fod y gwahoddiadau'n cael eu hanfon at y clercod, yn hytrach na'r cynghorau eu hunain.

PENDERFYNWYD

- (a) **Derbyn yr adroddiad ar yr hyfforddiant sydd wedi ei ddarparu ac ar gynlluniau hyfforddi ar gyfer y flwyddyn i ddod.**
- (b) **Pan gynhelir hyfforddiant i glercod cynghorau cymuned a thref yn y dyfodol, bod y gwahoddiadau yn cael eu hanfon at y cynghorau eu hunain, yn hytrach na'r clercod.**
- (c) **Gofyn i'r clercod fydd yn mynychu'r hyfforddiant ym mis Hydref nodi ar eu ffurflenni adborth a gawsant sêl bendith eu cyngor i fynychu ai peidio.**
- (ch) **Cynnal awr o sesiwn hyfforddiant penodol ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau ar gychwyn y cyfarfod nesaf ym mis Ionawr, fydd yn cynnwys ail-drych ar oddefiadau a threfnu a chynnal gwrandawiaadau.**

Dechreuodd y cyfarfod am 11.00am a daeth i ben am 12.45pm.